

Inleiding en leeswijzer

Op 1 november 2008 heeft minister Vogelaar (toenmalig minister Wonen, Wijken en Integratie) de eerste vouchers uitgereikt aan bewonersinitiatieven. Hiermee is het vouchersysteem officieel van start gegaan.

Omdat ook de minister voor VROM / WWI vindt dat bewoners een belangrijke rol in hun wijk spelen heeft de minister voor 2008 20 miljoen euro (en tot en met 2011 zelfs 25 miljoen per jaar) voor bewoners initiatieven uitgetrokken om bewoners te stimuleren zelf actief bij te dragen aan de sfeer en uitstraling van de buurt. Dit geld wordt bij voorkeur ingezet met het vouchersysteem. Uitgangspunt van het vouchersysteem is het versterken van de positie van bewoners in hun wijken en hun in de gelegenheid stellen zelf met initiatieven te komen die de leefbaarheid in hun wijk verbeteren en de sociale cohesie versterken. Deze initiatieven zullen worden gefinancierd door de uitgifte van vouchers (waardebonnen) die bij de gemeente kunnen worden ingediend om de producten en diensten ter uitvoering van de initiatieven te bekostigen. In veel gemeenten en wijken krijgen bewoners nog niet de ruimte en ondersteuning die ze nodig hebben om hun initiatieven tot uitvoering te brengen. Om deze wijkbewoners te ondersteunen is het vouchersysteem ontwikkeld als experiment. Het vouchersysteem is een initiatief van het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken, de vereniging van actieve bewoners in de aandachtswijken van Nederland. Uw gemeente heeft aangegeven mee te doen aan het experiment van vouchersysteem. Dit houdt in dat zij de gemaakte modelverordening¹ overnemen. Aan het eerste experiment deden 14 steden mee in één of meerdere wijken. In 2011 ontvangen in totaal 37 stadswijken in niet Vogelaarwijken ieder €100.000,- voor bewonersinitiatieven (de zogeheten 40+ wijken). Ook hiervoor beveelt de minister voor WWI met klem aan deze d.m.v. vouchers in te zetten.

De belangrijkste uitgangspunten waar het vouchersysteem aan tegemoet komt zijn: bewoners regie geven over verdeling voucher en het gebruiken van de voucher (als waardebon) voor toekennen bewonersbudget. Deze elementen zullen ook worden geëvalueerd.

Een modelverordening houdt ook in dat gemeenten de uitwerking van het vouchersysteem zelf aan kunnen passen aan de lokale wensen en de lokale situatie. Enkele gemeentes hebben een aantal wijken gekozen om het systeem in te voeren, andere gemeentes hebben voor de hele stad gekozen. In de ene gemeente is de term 'voucher' overgenomen, een ander noemt het wijkwaardebonnen of nog weer anders. Hetzelfde geldt voor de regiegroep: samenstelling, verantwoordelijkheden en benaming zijn per gemeente verschillend. Het is daarom verstandig om bij uw gemeente navraag te doen naar de gemaakte verordening en de hierin vastgelegde afspraken en begrippen.

In deze handleiding voor regiegroepen leest u dan ook de begrippen terug zoals deze zijn terug te vinden in de modelverordening. In deze modelverordening staat ook een omschrijving van de verschillende begrippen die we waar nodig in deze handleiding ook zullen herhalen. De handleiding geeft u inzicht in (ontstaan en de achtergronden van) het vouchersysteem, maar vooral ook hoe het systeem werkt en wat de rol van u als bewoner / regiegroep is. Zo gaan we onder andere in op het samenstellen van de regiegroep, het beoordelen van aanvragen van uw mede wijkbewoners en het opstellen van aanvullende spelregels. Maar ook geven we enkele tips hoe u zoveel mogelijk initiatieven los krijgt uit de wijk, hoe u de wijk kunt raadplegen en hoe u kunt laten zien wat er met het geld is gedaan.

¹ De modelverordening is een model subsidieverordening, opgesteld door Ministerie VROM / WWI i.s.m. LSA, Woonbond en enkele gemeentes. Hierin staan helder en beknopt de kaders van het vouchersysteem. Gemeenten hebben deze verordening aangepast aan lokale wensen en situatie. De modelverordening en bijbehorende oplegbrief is te vinden op www.bewoners.nl.

Bewonersbudgetten en vouchers

Bijna iedere gemeente in Nederland kent wel een regeling rondom wijkbudgetten. De wijk krijgt geld in handen (van de gemeente, woningbouwcorporatie of zelfs aangevuld met gelden die de wijk zelf verdient met acties) om de wijk leefbaarder, socialer, hechter en veiliger te maken. De vorm waarin dit gebeurt verschilt van gemeente tot gemeente. Er is verschil in de mate waarin de wijk beschikt over een budget (van kleine bedragen tot zeer ruime budgetten waarmee bewoners ook prioriteiten in beleid kunnen bepalen). Ook of het een budget *van* de wijk of *voor* de wijk is. Oftewel: kunnen wijkbewoners hier zelf over beschikken en beslissen hoe ze dit geld in willen zetten en hoeft het niet binnen het wijkactieplan te passen?

Het ministerie VROM/WWI vindt het belangrijk dat bewoners verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen voor hun eigen wijk en leefomgeving en heeft daarom een aanzienlijk bedrag beschikbaar gesteld voor bewonersinitiatieven. Een bedrag per inwoner voor de 40 krachtwijken, maar ook €300.000,- voor iedere gemeente uit de G31. Voor dit laatste geld bepaalt de gemeente naar welke wijken dit geld gaat.

Op voorstel van het LSA heeft VROM/WWI meegewerkt aan het ontwikkelen van het vouchersysteem. Een systeem waarbij bewoners zoveel mogelijk zelf mogen beslissen en doen, zonder de financiële rompslomp. Dit regelt de gemeente voor u.

Voucher

De voucher is de vorm waarin het bewonersbudget wordt uitgegeven. Iedere voucher is maximaal €5000,- waard. Een initiatiefnemer kan meerdere vouchers voor een project aanvragen. Op de voucher wordt door de regiegroep ingevuld wat het exacte bedrag is dat wordt toegekend op basis van een onderbouwde aanvraag. Dit van oorsprong Engelse woord (spreek uit als vautsjer) betekent volgens van Dale: bon die recht op iets geeft. Het is dus een waardebon waarmee bewonersinitiatieven betaald kunnen worden. Dit is eenvoudiger dan het weggeven van grote geldbedragen en is minder fraudegevoelig. Veel uitgaven (bijvoorbeeld aan de leverancier van een speeltoestel, aan bewonersondersteuning of bijvoorbeeld de hovenier) kunnen op rekening gezet worden. Deze rekening kan rechtstreeks naar de gemeente. Voor kleinere bedragen voor contante uitgaven (voor bijvoorbeeld een buurtfeest) kan een voucher voor maximaal €500,- per keer verzilverd worden voor contant geld. Verantwoording over dit bedrag vindt achteraf plaats met bonnen en facturen.

LSA heeft een ontwerp gemaakt voor deze voucher, veel gemeentes hebben dit ook gedaan. Natuurlijk kunt u hier ook zelf mee aan de slag. Op een voucher moet in ieder geval staan: aan wie deze is toegekend, wanneer en voor welk bedrag.

Regiegroep

Deze handleiding is geschreven voor regiegroepen. Het woord zegt het al: de regiegroep voert de regie over het voucherproject. De regiegroep bestaat uit een aantal bewoners, eventueel aangevuld met een ambtenaar of corporatiemedewerker die een adviserende rol vervult. Zij zijn ofwel een door het college van B&W gemandateerde groep bestaande bewoners uit de wijk of een speciaal voor de uitvoering van het vouchersysteem gevormde groep.

Zij hebben een aantal belangrijke taken:

1. alle bewoners van de wijk uitnodigen om met initiatieven te komen;
2. kijken of het initiatief aan de regels voldoet;

3. de vouchers toekennen aan de bewoners die met een goed initiatief zijn gekomen;
4. wijkraadpleging: de wijk om advies vragen als er initiatieven worden ingediend boven de 10.000 euro of als er te weinig geld is om alle initiatieven uit te voeren;
5. in de wijk bekendmaken wie en welke projecten de vouchers hebben gekregen.

De regiegroep is bij voorkeur samengesteld uit een oneven aantal mensen (i.v.m. stemmen over aanvragen) die in de wijk zelf wonen. We raden aan om de regiegroep zo samen te stellen dat verschillende groepen uit de wijk vertegenwoordigd zijn. Naast enkele personen uit de bewonersorganisatie kun je ook denken aan actieve mensen van een sportvereniging, een actieve winkelier, speeltuinvereniging, ouderenorganisatie, vertegenwoordiging van jongeren, buurt- en straatgroepen, huurdersvereniging, oudervereniging, allochtone wijkorganisaties, etc. Hoe diverser de samenstelling van de regiegroep is, des te meer buurtbewoners zich aangesproken zullen voelen om ook initiatieven voor hun wijk te nemen. Ook is de kans vele malen groter dat de beslissing van de regiegroep breed gedragen wordt in de wijk. Daarnaast is het voor leden van de regiegroep niet mogelijk om zelf een aanvraag voor een initiatief te doen. Het is daarom niet aan te raden om alle leden van de bewonersorganisatie te vragen voor de regiegroep.

Ambtenaren van de gemeente, medewerkers van de woningbouwcorporatie of bewonersondersteuners kunnen deelnemen aan de regiegroep. Aangezien ze niet zelf in de wijk wonen kunnen ze de regiegroep alleen ondersteunen en adviseren. Zij kunnen de aanvragen bekijken op haalbaarheid t.a.v. bestaand beleid, wet- en regelgeving, bestemmingsplannen, etc. Uiteindelijk beslissen de bewoners uit de regiegroep over aanvragen.

Ad 1) Alle bewoners van de wijk uitnodigen met initiatieven te komen

Iedere wijkbewoner of groep van wijkbewoners wordt uitgenodigd om een bewonersinitiatief in te dienen. Dit initiatief is een plan om de leefbaarheid in de eigen wijk, buurt of straat te verbeteren en/of de sociale cohesie te versterken. Onder leefbaarheid wordt verstaan: de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Sociale cohesie behelst de sociale samenhang binnen een wijk en tussen bewoners. Er is dus heel veel mogelijk. Denk bijvoorbeeld eens aan: verbeteren van de veiligheid van een plein of park, project voor jongeren die werkloos zijn, maatregelen en overlast van jongeren terugdringen, speelplekken, hangplekken, buurtkrant, website over de wijk, wijkfeest, sportdag, beplanting en bloembakken, welkomstpresentjes voor nieuwe bewoners van de wijk, opstellen leefregels voor de buurt, inhuren van onafhankelijke bewonersondersteuning voor bijvoorbeeld woonwensenonderzoek, second opinion bij sloop of renovatie en nieuwe manieren om alle bewoners bij de wijk te betrekken. Zolang het maar een initiatief van bewoners is. Bedrijven en andere professionele organisaties kunnen dus geen beroep doen op dit budget.

De indiener van een initiatief is zelf verantwoordelijk voor zijn/haar initiatief. Ze moeten dus zelf bereid zijn, met eventuele ondersteuning, het initiatief uit te voeren.

De aanvraag wordt schriftelijk ingediend bij de regiegroep (zie onder) en omvat in ieder geval de volgende gegevens:

- a. Naam, contactadres, telefoonnummer en handtekening van de initiatiefnemer;
- b. Een beschrijving van de inhoud, uitvoering en planning van het initiatief, waarbij wordt aangegeven hoe dit de leefbaarheid in de wijk, buurt of straat verbetert;
- c. Een kostenraming en het gewenste aantal vouchers voor de uitvoering van het initiatief;
- d. Een mededeling of ook ergens anders een subsidie is aangevraagd.

Een voorbeeld van een aanvraagformulier is beschikbaar via <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=38002> (zie ook bijlage II).

Ad2) Kijken of het initiatief aan de regels voldoet

Ondanks dat het nemen van een bewonersinitiatief zo eenvoudig mogelijk moet zijn en bewoners zoveel mogelijk zelf mogen doen en beslissen zijn er een aantal spelregels. Als regiegroep ziet u toe op de naleving van de spelregels. De volgende spelregels zijn van toepassing op een bewonersinitiatief:

- Het draagt eraan bij dat bewoners prettig samenleven en de wijk er op vooruit gaat.
- Het is haalbaar binnen de gestelde tijd en planning.
- Het initiatief mag geen privébelangen dienen.
- Eventueel beheer en onderhoud moet geregeld zijn.
- Bij initiatieven die meer kosten dan 10.000 euro of als de kosten van alle initiatieven hoger zijn dan het beschikbare geldbedrag, worden alle wijkbewoners uitgenodigd voor een wijkbijeenkomst. Ze stemmen dan over welke initiatieven daadwerkelijk een voucher krijgen en dus kunnen worden uitgevoerd.
- De regiegroep verdeelt de vouchers bij projecten onder de 10.000 euro en informeert de wijk hierover.
- Initiatieven moeten passen binnen de wetgeving.
- Bewoners die initiatieven ontwikkelen en uitvoeren, doen dit vrijwillig en zonder financiële vergoeding.
- Het is mogelijk om naast de vouchers aanvullende financiering voor een initiatief te zoeken.
- De regiegroep informeert de bewoners van de wijk regelmatig over de verdeling van de vouchers en de voortgang van de projecten.

De regiegroep kan in de wijk extra spelregels opstellen, zolang ze niet in strijd zijn met deze basisspelregels. Bij aanvullende spelregels kunt u bijvoorbeeld denken aan: een aantal handtekeningen voor draagvlak bij de begeleidende aanvraag, een mogelijkheid voor herbeoordeling van een aanvraag door een geschillencommissie, de wens de regiegroep op de hoogte te houden van het verloop van het initiatief, etc.

Ad 3) de vouchers toekennen

Aanvragen moeten worden behandeld in volgorde van binnenkomst. De regiegroep beslist zelf over aanvragen tot €10.000,-, daarboven houden ze een wijkraadpleging (meer over wijkraadpleging zie ad. 4).

In de modelverordening staat dat aanvragen binnen vier weken na ontvangst worden behandeld door de regiegroep. Dit is een redelijke termijn. Aanvragen op kortere termijn behandelen kan natuurlijk ook, dit kan voornamelijk wanneer de regiegroep klein van samenstelling is en de leden onderling frequent contact hebben. Anderen kiezen ervoor om de periode dat aanvragen kunnen worden gedaan vast te leggen (bijvoorbeeld voor 1 april; 1 juni; 1 september en 1 januari). Dit heeft wel als belangrijk nadeel dat bewoners niet ieder moment een initiatief in kunnen dienen en dus lang moeten wachten op een beslissing. Daarom ligt een maandelijks bijeenkomst van de regiegroep het meest voor de hand.

Een aanvraag kan worden geweigerd als het niet aan de bovengenoemde spelregels en eventuele aanvullende spelregels voldoet. Bij een negatief advies licht de regiegroep toe waarom. Is de aanvraag onvolledig of in strijd met één of meerdere spelregels dan licht de regiegroep dit (mondeling of schriftelijk) toe aan de initiatiefnemer. Hierdoor krijgt deze de kans om zijn aanvraag te veranderen. De regiegroep kan de initiatiefnemer ook wijzen op mogelijke ondersteuning vanuit de regiegroep, de lokale welzijnsinstelling of de gemeente bij het indienen van de nieuwe aanvraag.

Ad 4) Wijkraadpleging

Wat is er democratischer dan heel de wijk te laten meestemmen of meedenken over de verdeling van vouchers voor bewonersbudgetten. Dit kan in de vorm van een wijkraadpleging. Een wijkraadpleging is een bijeenkomst in de wijk, een digitale of schriftelijke raadpleging van bewoners van de wijk of een andere vorm, waarbij een of meer initiatieven worden voorgelegd. Het idee achter de wijkraadpleging is dat bij substantiële bedragen (richtlijn >€10.000) of als de totale aanvragen het aanwezige budget overschrijden iedereen uit de wijk zijn/haar mening kan geven. De manier waarop staat vrij en kan aansluiten bij bestaande overleggen, bijeenkomsten of communicatiemiddelen (website, nieuwsbrief, buurtkrant, huis-aan-huis blad, etc.).

Een wijkraadpleging waarop de buurt bijeenkomt heeft als extra voordeel dat mensen worden samengebracht rondom positieve ideeën en initiatieven en er hierdoor meer sociale binding ontstaat. En misschien wel hulp uit de buurt voor de initiatiefnemer. Je kunt een lokale bekendheid vragen de raadpleging voor te zitten of het adoptie-Kamerlid van de wijk. Het betreft in ieder geval een openbare bijeenkomst waar iedere wijkbewoner voor wordt uitgenodigd. Tijdens een wijkraadpleging kan de regiegroep vooraf een voorstel doen: een stemadvies over grote projecten of een keuze maken voor de initiatieven die dit jaar wel en niet kunnen worden toegekend. Een andere manier is om de keuze geheel aan de wijkraadpleging over te laten. Over uitgave van grote en dure initiatieven kan worden gediscussieerd en met handopsteking worden besloten (de meerderheid beslist). Als er een keuze gemaakt moet worden tussen meerdere initiatieven kan de wijkraadpleging aangeven welke zij het liefste (als eerste) gerealiseerd zien. Alle deelnemers krijgen een aantal stemmen die zij kunnen geven aan verschillende projecten. Initiatiefnemers worden gestimuleerd draagvlak te zoeken; hoe meer mensen komen stemmen voor hen, des te meer draagvlak ze ook zullen hebben.

Voorbeeld: In buurt X zijn er voor 2010 meer initiatieven binnen gekomen dan verwacht. De regiegroep heeft de aanvragen getoetst aan de opgestelde regels. Het merendeel van de initiatieven voldoet hieraan. Ook hebben ze geprobeerd enkele initiatiefnemers die min of meer hetzelfde idee hebben aan elkaar te koppelen. Vervolgens blijken er meer aanvragen dan budget te zijn. Omdat de regiegroep alle initiatieven waardevol vindt wil en de buurt mee wil laten beslissen schrijven ze een wijkraadpleging uit. Alle wijkbewoners worden hiervoor uitgenodigd, meteen een mooie gelegenheid om de grote hoeveelheid aan creatieve ideeën aan de buurtbewoners te presenteren en hulp en draagvlak voor initiatiefnemers te vinden.

Alle aanwezigen mogen 3 stemmen uitbrengen. Iedere stem moet aan een verschillend project worden gegeven. Iedereen krijgt een stem ter waarde van 3 punten, een stem ter waarde van 2 en ook 1. Deze worden door middel van een gekleurde sticker geplakt op het initiatief van hun keuze. Aan het einde van de avond worden alle punten opgeteld. De projecten met de meeste stemmen kunnen meteen toegekend worden, net zolang totdat het budget op is. De andere initiatiefnemers wordt gevraagd om hun initiatief het volgende jaar in te dienen, of ze krijgen tips mee hoe ze op een andere manier financiering kunnen vinden (gemeente, leefbaarheidsfonds woningbouwvereniging, stedelijk of landelijk fonds). Hiervoor zijn bewonersondersteuners aanwezig deze avond.

Ook schriftelijk (een enquête, via een nieuwsbrief of wijkkrant) kunnen mensen gevraagd worden hun mening te geven. Hetzelfde geldt voor een digitale raadpleging (zogenoemde 'poll' op een website). Vaak hebben buurtwebsites de mogelijkheid de buurt te laten stemmen op een stelling. Misschien kan ook de gemeente u hierbij helpen (zij zijn bekend met digitale raadplegingen onder haar bewoners).

Hoe zwaar de regiegroep de stemming laat wegen mag men zelf bepalen. Natuurlijk wekt een wijkraadpleging wel de verwachting dat er zorgvuldig wordt omgegaan met de uitslag.

Ad 5) bekendmaken wie de vouchers heeft gekregen

Goed voorbeeld doet volgen! Het is daarom belangrijk om aan de wijk bekend te maken wie de vouchers heeft gekregen en waarvoor. Ook zorgt dit voor meer transparantie: het is voor iedereen duidelijk wat er met het geld gebeurt. Dit kan vaak via dezelfde communicatiekanalen: wijkkrant, wijkwebsite, lokale krant, lokale TV, huis-aan-huis blad, bladen van de woningbouwcorporatie of gemeente, etc. Ook is het te overwegen om eens of tweemaal per jaar een dag te organiseren waarop initiatiefnemers hun initiatieven en resultaten presenteren aan de rest van de wijk.

Denk ook eens aan creatieve voorbeelden uit het land als een wijkcafé, een hyves-pagina van je wijk, etc.

Ondersteuning

Een regiegroep kan op een aantal manieren worden ondersteund: procesmatige ondersteuning (lokaal of extern) en ondersteuning op het gebied van communicatie.

Procesmatige ondersteuning

Een regiegroep, een groep bewoners (uit een bestaande bewonersorganisatie of uit verschillende geledingen van de wijk), wordt door het college gemandateerd om het vouchersysteem uit te voeren in de wijk. Dit is een behoorlijke klus waarbij de regiegroep mogelijk ondersteuning nodig heeft. De regiegroep kan een beroep doen op de aanwezige lokale ondersteuning als dit mogelijk is en past binnen de taakopdracht. Als hieraan relatief hoge kosten zijn verbonden en er lokaal geen middelen beschikbaar zijn, kan de gemeente gebruik maken van de mogelijkheid om 10% van het budget aan te wenden voor organisatiekosten (waaronder ondersteuning regiegroep). Is ook dat niet mogelijk (is er bijvoorbeeld lokaal onvoldoende deskundige ondersteuning beschikbaar of vindt de wijk deze onvoldoende onafhankelijk), dan kan men een beroep doen op externe ondersteuning via het LSA. LSA zal deze ondersteuning coördineren.

Ondersteuning kan op verschillende terreinen, van praktische hulp bij het schrijven of organiseren tot het ondersteunen van (individuele) initiatiefnemers. Zes mogelijke ondersteuningstrajecten:

- *Vormen / samenstellen van de regiegroep*
De regiegroep heeft als taak het beheren van de vouchers en wordt hiervoor gemandateerd door het college van B&W. Zij nodigt de buurt uit met initiatieven te komen, toetst deze aan de regels en overlegt met of koppelt terug aan de wijk. De regiegroep is bij voorkeur een groep (5-7 personen) die is samengesteld uit actieve bewoners uit diverse geledingen van de wijk (huurdercommissie, voetbalvereniging, oudervereniging, scouting, etc.). Leden van de regiegroep kunnen zelf geen beroep doen op vouchers.
Taken ondersteuner: inventariseren actieve bewoners / organisaties, hulp bij benadering buurtbewoners, vastleggen aanvullende afspraken verdeling vouchers met regiegroep.
- *Publiciteit in de wijk*
Publiciteit ondersteunt de regiegroep in het verzamelen van bewonersinitiatieven, draagvlakvorming en de verantwoording van de besteding. Het budget is juist ook bedoeld voor bewoners die nog niet of nauwelijks bekend zijn met het vinden van de weg wat betreft subsidies en financiering. Deze mensen moeten met publiciteit bereikt worden. Bijvoorbeeld via een buurtwebsite, een buurtkrant, huis-aan-huis mailings, ludieke acties om de mogelijkheid met initiatieven komen bekend te maken, etc.
Taken ondersteuner: plan publiciteit rondom mogelijkheid initiatieven in te dienen, voortgang van ingediende ideeën, wijkraadplegingen. Ook eventueel hulp bij schrijven en/organisatie hiervan.

- *Verzamelen initiatieven*
Om ook bewoners te bereiken die normaal niet zo snel initiatief zullen nemen kan het nodig zijn extra aandacht hieraan te besteden. Aanspreken of opzoeken van groepen bewoners (bijvoorbeeld jongeren, moeders, nieuwe Nederlanders), wervingsacties initiatieven, etc. Taken ondersteuner: enthousiasmeren bewoners, voorlichting geven, wervingscampagnes opzetten en organiseren, hulp bij opzetten spreekuur of inrichten ruimte in de wijk voor regiegroep.
- *Behandelen en beoordelen initiatieven*
De regiegroep zal de aanvragen beoordelen. Hiervoor zijn een aantal criteria opgesteld. Allereerst moeten de initiatieven bijdragen aan het verbeteren van sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk. Daarnaast gelden 2 criteria: haalbaar in tijd en geld, nieuw voor de wijk. Ook mogen initiatieven niet met name privébelangen aangaan. Taken ondersteuner: ondersteuning bij beoordeling op basis van vooraf vastgestelde criteria, ondersteuning bij terugkoppeling van (negatief) besluit aan initiatiefnemer, in gezamenlijk overleg vaststellen van aanvullende criteria / voorwaarden.
- *Advies en hulp (coaching) van initiatiefnemers*
De ene initiatiefnemer zal meer kundig zijn in het realiseren van een initiatief dan een ander. Waar nodig kunnen (individuele) initiatiefnemers worden ondersteund in het ten uitvoer brengen van hun idee. Taken ondersteuner: inzetten op zelforganiserend vermogen, projectmatig werken, uitwerken plan/tijdspad/begroting, ondersteuning in contacten met organisaties/dienstverleners/leveranciers, ondersteuning bij draagvlakvorming, etc.
- *Terugkoppeling aan de wijk: organiseren en uitvoeren van wijkraadpleging*
Tot €10.000,- per initiatief (en natuurlijk zolang het totale budget toereikend is) is de regiegroep vrij in het toekennen van vouchers. Bij initiatieven boven €10.000,- moet de wijk geraadpleegd worden in een wijkraadpleging. Tijdens deze wijkraadpleging, waarvoor de heel wijk wordt uitgenodigd, beslissen de aanwezigen of het initiatief doorgang kan vinden. Een wijkraadpleging kan ook worden georganiseerd als het totaal aantal aanvragen voor vouchers het beschikbare budget te boven gaat. Tijdens de wijkraadpleging kan de meerderheid beslissen welke initiatieven wel en welke (nu) niet toegekend worden. Taken ondersteuner: organiseren en bekendmaken wijkraadpleging, zorg dragen voor een goed verloop van de wijkraadpleging.

Ondersteuning communicatie

VROM/WWI ondersteunt gemeentes maar ook regiegroepen op het gebied van communicatie. Iedere gemeente heeft communicatiemedewerkers die zich bezighouden met de communicatie rondom dit project en u mogelijk ook kunnen helpen. Hiervoor heeft het ministerie VROM/WWI een beeldmerk en slogan 'het is jouw wijk dus jij mag het zeggen' ontwikkeld. Dit beeldmerk, voorbeelden van posters, brieven, etc. zijn te vinden op <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=38002#item6>. LSA heeft een folder met de algemene uitleg van het vouchersysteem gemaakt en ook een voorbeeld van een voucher. Deze vindt u op www.bewoners.nl.

Inspirerende voorbeelden

Er zijn in het land veel inspirerende voorbeelden van bewonersinitiatieven te vinden. Het LSA heeft op haar website per stad die deelneemt aan het vouchersysteem de gehonoreerde initiatieven en voorbeelden verzameld. Veel goede voorbeelden vindt u ook op www.kanwel.nl.

Voor al uw vragen kunt u terecht bij het LSA (u kunt vragen naar Thijs van Mierlo of Henk Cornelissen):

Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken
Oudkerkhof 13b
3512 GH Utrecht
030 231 75 11
lsa@lsabewoners.nl
www.lsabewoners.nl

Bijlage I Modelverordening

Model G31 Subsidieverordening vouchers bewonersinitiatieven

De raad van de gemeente ... (naam);
gelezen het voorstel van het college van ... (datum en nummer);
gelet op artikel 149 van de Gemeentewet en artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht;
overwegende dat de minister voor Wonen, Wijken en Integratie het van belang acht dat bewoners van wijken die met problemen kampen de gelegenheid krijgen om met initiatieven te komen om de leefbaarheid van hun wijk te verbeteren; dat de fondsbeheerders van het Gemeentefonds daartoe jaarlijks ten behoeve van de G31-gemeenten een integratie-uitkering storten in het Gemeentefonds; en dat het voor de gemeente noodzakelijk is om regels te stellen voor de subsidieverstrekking aan bewoners uit deze integratie-uitkering;
besluit vast te stellen de:

Subsidieverordening vouchers bewonersinitiatieven

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In het bij of krachtens deze verordening bepaalde wordt verstaan onder:

- a. voucher: subsidie in de vorm van een of meer waardebonnen van maximaal € 5.000, - (per voucher), waarmee bewoners van een aangewezen wijk diensten en producten kunnen inkopen om hun initiatief uit te voeren;
- b. initiatief: een plan om de leefbaarheid in de eigen wijk, buurt of straat te verbeteren en/of de sociale cohesie te versterken;
- c. initiatiefnemer(s): individuele of georganiseerde bewoners, die een aanvraag indienen om een initiatief uit te voeren;
- d. leefbaarheid: de kwaliteit van de woon- en leefomgeving;
- e. sociale cohesie: sociale samenhang binnen een wijk en tussen bewoners;
- f. college: het college van burgemeester en wethouders;
- g. regiegroep: een door het college gemandateerde groep bewoners uit de wijk waar het vouchersysteem zal worden uitgevoerd dan wel een voor de uitvoering van het vouchersysteem gevormde groep, bestaande uit een afvaardiging van voor de wijk relevante groepen uit bijvoorbeeld het verenigingsleven, eventueel ondersteund door woningbouwcorporatie, professionals of de gemeente;

- h. kasbeheerder: degene die door het college is aangewezen voor het beheer van de integratie-uitkering en die verantwoordelijk is voor de verzilvering van vouchers;
- i. wijkraadpleging: een bijeenkomst in de wijk, een digitale of schriftelijke raadpleging van bewoners van de wijk of een andere vorm, waarbij een of meer initiatieven worden voorgelegd.

Artikel 2 Bevoegdheid college en mandatering regiegroep

1. Het college is bevoegd een of meer wijken aan te wijzen waar het vouchersysteem van toepassing is.
2. Het college bepaalt hoe het beschikbare bedrag over de wijken wordt verdeeld.
3. Het college kan bepalen dat maximaal tien procent van het beschikbare bedrag wordt gereserveerd voor de kosten die de gemeente maakt bij de uitvoering van deze verordening.
4. Het college wijst een (ambtelijk) kasbeheerder aan die de integratie-uitkering beheert.
5. Het college is bevoegd een subsidieplafond vast te stellen.
6. Het college is bevoegd tot het aanwijzen van een regiegroep die het mandaat krijgt om de vouchers te beheren en te verstrekken.

Artikel 3 Reikwijdte van de verordening

1. Deze verordening is van toepassing op het verstrekken van vouchers uit de integratie-uitkering in het Gemeentefonds.
2. De Algemene subsidieverordening (naam gemeente) is niet van toepassing.

Artikel 4 Aanvraag vouchers

1. Initiatiefnemers kunnen een of meer vouchers aanvragen bij het college of de regiegroep.
2. De aanvraag wordt schriftelijk ingediend en omvat de volgende gegevens:
 - a. naam, contactadres, telefoonnummer en handtekening van de initiatiefnemer;
 - b. een beschrijving van de inhoud, uitvoering en planning van het initiatief, waarbij wordt aangegeven hoe dit de leefbaarheid in de wijk, buurt of straat verbetert;
 - c. een kostenraming en het gewenste aantal vouchers voor de uitvoering van het initiatief;
 - d. een mededeling of tevens elders subsidie is aangevraagd.
3. Indien de aanvraag onvoldoende informatie bevat voor een goede beoordeling daarvan, geeft het college of de regiegroep aan de initiatiefnemer aan hoe hij de aanvraag kan aanvullen.
4. De aanvragen worden behandeld in de volgorde van binnenkomst.

Artikel 5 Verstrekking vouchers

1. Het college of de regiegroep beslist binnen vier weken na de ontvangst van een aanvraag tot maximaal € 10.000, - over het verstrekken van de vouchers.
2. Indien de aanvraag voldoet aan de eisen van deze verordening, verstrekt het college of de regiegroep het aantal vouchers dat nodig is voor uitvoering van het initiatief.
3. Bij initiatieven boven de € 10.000, - beslist het college of de regiegroep binnen vier weken of het initiatief voldoet aan de eisen van deze verordening.
4. Het college of de regiegroep informeert de initiatiefnemer over dit besluit.
5. Het college of de regiegroep organiseert zo spoedig mogelijk een wijkraadpleging of agendeert het initiatief op een al geplande wijkraadpleging.
6. Door middel van een wijkraadpleging wordt bepaald of een initiatief de benodigde vouchers krijgt.
7. Bij de verstrekking van vouchers kan het college of de regiegroep als voorwaarde bepalen dat binnen een bepaalde termijn met de uitvoering van het initiatief wordt gestart.
8. De vouchers kunnen tot uiterlijk 30 juni 2009 worden verstrekt. Een initiatief dient uiterlijk 31 december 2009 te zijn uitgevoerd.

Artikel 6 Weigeringsgronden

Het verstrekken van vouchers kan worden geweigerd, indien gegronde reden bestaat om aan te nemen dat:

- a. het initiatief niet haalbaar of uitvoerbaar is binnen de in de aanvraag vermelde planning;
- b. de initiatiefnemer doelstellingen beoogt of activiteiten zal ontplooiën die in strijd zijn met de wet;
- c. het initiatief voornamelijk betrekking heeft op privé-belangen van de initiatiefnemer;
- d. het beheer en onderhoud van de voorgestelde fysieke verbeteringen van de leefomgeving niet kunnen worden gewaarborgd;
- e. door de verstrekking het subsidieplafond wordt overschreden.

Artikel 7 Verplichtingen college en regiegroep

1. Het college of de regiegroep is verplicht om alle betrokken bewoners te informeren over de mogelijkheden die dit vouchersysteem hen biedt.
2. Het college of de regiegroep maakt na de toetsing of de wijkraadpleging algemeen bekend welke initiatieven vouchers hebben gekregen.
3. De regiegroep is verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak onder de bewoners voor het vouchersysteem.

Artikel 8 Verplichtingen van de initiatiefnemer

1. De initiatiefnemer zorgt ervoor dat de vouchers worden besteed aan de uitvoering van het initiatief en administreert de uitgaven zorgvuldig.
2. De initiatiefnemer doet zo spoedig mogelijk mededeling aan het college of de regiegroep van veranderde omstandigheden die van belang kunnen zijn voor de uitvoering van het initiatief.
3. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak onder de bewoners als de aard van het initiatief dat noodzakelijk maakt.

Artikel 9 Wijze van besteding van de vouchers

1. De initiatiefnemer kan voor de betaling van de kosten van uitvoering van het initiatief een voucher verzilveren bij de kasbeheerder.
2. De kasbeheerder kan een betaling weigeren indien hij gegronde reden heeft om aan te nemen dat deze betaling niet wordt aangewend voor de uitvoering van het initiatief.
3. De voucher kan worden verzilverd door:
 - a. in te kopen diensten en producten door de kasbeheerder te laten betalen;
 - b. deze om te zetten in contant geld, tot maximaal € 500, - per keer.

Artikel 10 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 1 oktober 2008.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Subsidieverordening vouchers bewonersinitiatieven.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ... 2008.

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting op de Subsidieverordening vouchers bewonersinitiatieven

Algemene toelichting

De fondsbeheerders van het Gemeentefonds storten ten behoeve van de G31-gemeenten een bedrag van € 10 miljoen als integratie-uitkering in het Gemeentefonds. Dit biedt de bewoners van de wijken die met problemen kampen de gelegenheid met initiatieven te komen om de leefbaarheid in hun wijk te verbeteren en de sociale cohesie te versterken. Deze initiatieven zullen worden gefinancierd door de uitgifte van vouchers (waardebonnen) die bij de gemeente kunnen worden ingediend om de producten en diensten ter uitvoering van de initiatieven te bekostigen.

Om er zeker van te zijn dat de bewonersbudgetten bij de bewoners terecht komt, heeft de minister voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI) aan de Tweede Kamer toegezegd dat er een modelverordening wordt ontwikkeld voor de G31-gemeenten voor de implementatie van het vouchersysteem.

De contouren van het vouchersysteem zijn opgezet door het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken (LSA). Dit systeem geeft bewoners zeggenschap over de keuze, de financiering en de uitvoering van hun initiatief. Het gaat hierbij nadrukkelijk om initiatieven van onderop, van de bewoners zelf.

De modelverordening is aan de hand van bovenstaande beleidslijnen en voorbeelden van subsidieverordeningen en regels voor wijkbudgetten opgesteld in samenspraak met het Directoraat-Generaal WWI, het LSA, de Woonbond en een representatieve vertegenwoordiging van de G31-gemeenten.

Artikelgewijze toelichting

In aanvulling op de algemene toelichting zijn hieronder, voor zover nodig, de onderdelen van de verordening artikelsgewijs toegelicht.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

a. *voucher*

Een voucher is een subsidie in de zin van artikel 4:21 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

De algemene bepalingen van de Awb zijn hierop van toepassing. In aanvulling daarop zijn de specifieke bepalingen van deze verordening op de voucher van toepassing.

Vouchers zijn waardebonnen met een tegenwaarde van maximaal € 5.000, - per stuk. Indien gewenst, kan deze tegenwaarde ook lager zijn, afhankelijk van het gevraagde bedrag. Voor een initiatief kunnen ook meerdere vouchers worden ingezet. De vouchers kunnen alleen bij de gemeente worden ingewisseld.

b. *initiatief*

De voucherregeling is bedoeld voor alle initiatieven die de leefbaarheid van de wijk, buurt of straat vergroten. Vele initiatieven zijn denkbaar: verbeteren van de veiligheid van een plein of park, project voor jongeren die werkloos zijn, maatregelen om overlast van jongeren terug te dringen, speelplekken, hangplekken, buurtkrant, website van de wijk, wijkfeest, sportdag, bekostigen beplanting en bloembakken, presentjes voor nieuwe bewoners in de wijk, opstellen leefregels buurt, inhuren van onafhankelijke bewonersondersteuning voor bijvoorbeeld woonwensonderzoek, second opinion bij sloop of renovatie en nieuwe manieren om alle bewoners bij de wijk te betrekken.

De voucherregeling kan niet worden benut voor puur individuele projecten als het opknappen van een woonhuis van een bewoner. Zie in dit verband de weigeringsgrond van artikel 6, onderdeel c.

c. *initiatiefnemer*

De aanvrager of initiatiefnemer is altijd een individuele bewoner of een groep van bewoners uit een aangewezen wijk.

Als het gaat om een groep bewoners, is de organisatievorm daarvan niet van belang, wel de doelstelling van deze groep. Het kan hierbij zowel om bestaande groepen of bewonersorganisaties gaan, als speciaal voor het initiatief opgerichte groepen.

De vouchers kunnen niet aan professionele instellingen of bedrijven worden gegeven.

De doelstelling van de initiatiefnemer, individuele bewoner of bewonersgroep, moet zijn de leefbaarheid van de bewoners van de wijk te verbeteren. Deze doelstelling hoeft niet formeel te zijn vastgelegd, maar kan bijvoorbeeld blijken uit het voorgedragen projectplan.

f. regiegroep

De regiegroep kan een bestaande organisatie van bewoners zijn dan wel een voor de uitvoering van het vouchersysteem gevormde groep, bestaande uit een afvaardiging van voor de wijk relevante groepen uit bijvoorbeeld het verenigingsleven (sportverenigingen, ouderverenigingen, culturele en etnisch georiënteerde verenigingen, buurt- en straatgroepen, jongerengroepen, huurdersorganisaties enz.). Wijkbetrokken professionals of woningbouwcorporaties kunnen gevraagd worden een bijdrage te leveren aan het stimuleren en ondersteunen van de regiegroep. In het geval van het beschikbaar stellen van een gemeentelijke functionaris (ambtenaar) door het college kan deze voor de regiegroep ook als vraagbaak en intermediair fungeren naar de gemeentelijke organisatie.

Artikel 2 Bevoegdheid college en mandatering regiegroep

Eerste lid

Het college is vrij in de keuze van de wijken. De keuze is dus niet beperkt tot de zogenaamde GSB-aandachtswijken. De aanwijzing van een of meer wijken is alleen geldig voor het budget dat in 2008 beschikbaar komt. In 2009 moet opnieuw een aanwijzing plaatsvinden. Dat kan dezelfde wijk of een andere zijn, of een combinatie daarvan.

Tweede lid

Bij aanwijzing van meer dan een wijk is het college vrij in de verdeling van het bedrag van de integratie-uitkering over de aangewezen wijken. Het toegekende bedrag kan dus per wijk verschillen.

Vijfde lid

Met dit artikel wordt voldaan aan artikel 4:25 van de Awb waarin is bepaald dat het subsidieplafond bij of krachtens wettelijk voorschrift wordt vastgesteld. Hiermee wordt voorkomen dat bij het indienen van meerdere initiatieven het maximale budget wordt overschreden.

Het subsidieplafond kan worden gelijkgesteld aan de hoogte van de integratie-uitkering, eventueel verminderd met de beheerskosten op grond van het derde lid.

Zesde lid

Gelet op het streven dat de regie van de initiatieven bij voorkeur bij de bewoners zelf komt te liggen, dient het college zich ervoor in te spannen om in de aangewezen wijk een regiegroep te zoeken dan

wel te bevorderen dat een regiegroep wordt samengesteld. Als blijkt dat de bewoners van de wijk dit afwijzen of dit anderszins niet lukt, kan het college een ambtenaar mandateren om de regie voor het college te voeren.

Artikel 3 Reikwijdte van de verordening

Eerste lid

Deze verordening is uitsluitend van toepassing op de integratie-uitkering uit het Gemeentefonds. Dit laat onverlet dat de algemene regels van de Awb ook van toepassing zijn. Zie ook de toelichting op artikel 1, onder a.

Tweede lid

Indien de gemeente een Algemene subsidieverordening (ASV) heeft, is daarin waarschijnlijk bepaald dat de ASV voor alle subsidievormen geldt. Om te voorkomen dat de ASV ook op deze subsidieverordening van toepassing is, is het tweede lid opgenomen.

Artikel 4 Aanvraag vouchers

Tweede lid

Het initiatief moet al een redelijk uitgewerkt plan zijn. Daarom zijn onder a tot en met d een aantal verplichte indieningsvereisten opgenomen als omschrijving, uitvoering, planning en kostenraming van het initiatief. Zie voor de mogelijke vormen van initiatieven de toelichting op artikel 1, onderdeel b.

Derde lid

Indien het initiatief niet voldoet aan de indieningsvereisten van het tweede lid, kan het college of de regiegroep om aanvulling vragen. Hierbij kan de initiatiefnemer ook actief worden ondersteund om het initiatief goed uit te werken.

Artikel 5 Verstrekking vouchers

De vouchers worden verstrekt aan de initiatiefnemer. Initiatiefnemer zijn individuele bewoners of een bewonersgroep. Indien sprake is van een individuele bewoner als initiatiefnemer, dan worden de vouchers op naam van deze individuele bewoner gezet.

Bij een bewonersgroep als initiatiefnemer zijn er twee mogelijkheden. Indien de groep rechtspersoonlijkheid heeft, worden de vouchers op naam van deze rechtspersoon gezet. Indien de groep geen rechtspersoonlijkheid heeft, worden de vouchers op naam van een natuurlijk persoon gezet, zijnde de contactpersoon van deze groep bewoners.

Vijfde lid

Het is van belang om een wijkraadpleging op korte termijn te organiseren. Dit is in de eerste plaats van belang om te voorkomen dat het enthousiasme waarmee het initiatief is ingediend, zou verdampen. In de tweede plaats geldt dat bij te lang uitblijven van de wijkraadpleging het subsidieplafond zou kunnen worden bereikt, doordat initiatieven tot € 10.000,- zonder wijkraadpleging kunnen worden gehonoreerd.

Artikel 6 Weigeringsgronden

Een aanvraag kan ook gedeeltelijk worden ingewilligd en gedeeltelijk worden geweigerd.

De weigering van een aanvraag om een voucher dient uiteraard gemotiveerd te worden met vermelding van de weigeringsgrond.

Onderdeel d

Beheer en onderhoud van fysieke verbeteringen van de leefomgeving (zoals kinderspeelplaatsen en hangplekken) is noodzakelijk om verloedering tegen te gaan. Vaak is het beheer en onderhoud echter een struikelblok bij het verwezenlijken van goede initiatieven. Het is daarom van belang dat in de aanvraag (het initiatief) wordt aangegeven hoe het beheer en onderhoud is gewaarborgd. De initiatiefnemers kunnen hiervoor zelf borg staan, de gemeente kan beslissen om het beheer en onderhoud op zich te nemen of een derde partij, zoals een corporatie of commercieel bedrijf, kan hierin een rol spelen. Een combinatie van deze opties is uiteraard ook mogelijk.

Artikel 7 Verplichtingen college en regiegroep

De informatieplicht van het eerste en tweede lid is bedoeld om draagvlak en betrokkenheid van de bewoners van de wijk, buurt of straat te waarborgen. Het initiatief is nadrukkelijk bedoeld voor het collectief belang van de wijk, buurt of straat. In het derde lid is uitdrukkelijk opgenomen dat de regiegroep verantwoordelijk is voor het creëren van draagvlak voor het vouchersysteem.

Deze bepaling maakt ook duidelijk dat de regiegroep een procesrol heeft in het stimuleren van bewoners om met initiatieven te komen, het voorleggen van deze initiatieven in een wijkraadpleging en het terugkoppelen van de resultaten van deze initiatieven aan de wijk.

Artikel 8 Verplichtingen van de initiatiefnemer

In het derde lid is uitdrukkelijk opgenomen dat de initiatiefnemer verantwoordelijk is voor het creëren van draagvlak onder de bewoners indien de aard van het initiatief dat noodzakelijk maakt.

De doelgroep van het initiatief is immers in de regel groter dan alleen de initiatiefnemers.

Artikel 10 Inwerkingtreding en citeertitel

De datum van inwerkingtreding van de verordening is 1 oktober 2008. Indien gemeenten pas na 1 oktober 2008 de verordening door de raad laten vaststellen, dient de datum van inwerkingtreding op een later tijdstip te worden bepaald. Hierbij kan eventueel terugwerkende kracht worden verleend. Voorbeeld voor een dergelijke bepaling is: “Deze verordening treedt in werking op de dag na de bekendmaking daarvan (en werkt terug tot en met 1 oktober 2008).”

Toelichting

Wil je graag een veldje in de buurt om te sporten? Speeltoestellen voor Jong en oud? Of toch liever een piknicktafel om gezellig aan te eten? Fleurige plantjes in elke straat? Wil je starten met een project voor jongeren zonder werk? Of maak je liever een mooi kunstwerk, samen met bewoners uit de buurt?
Misschien heb je een ander idee voor jouw wijk. Laat het ons weten. Want een goed idee verdient uitvoering.

Hoe werkt het?

Hiernaast staat een formulier. Vul dit in en stuur het op naar [\[vrij invullen\]](#).
Kost het idee minder dan € 10.000? Dan bepaalt [\[vrij invullen\]](#) of je geld krijgt om je idee uit te voeren. Je krijgt binnen vier weken bericht. [\[En/of een uitnodiging om jouw idee toe te lichten.\]](#)

Kost het idee meer dan € 10.000? Dan organiseert [\[vrij invullen\]](#) een bijeenkomst in jouw wijk. Alle bewoners uit de buurt mogen dan stemmen om te bepalen of jouw idee geld krijgt om het uit te voeren.

Waarom moet het idee voldoen?

- Het verbetert de wijk waar je woont, waardoor bewoners prettiger samenleven.
- Het idee mag niet alleen voor persoonlijk gebruik zijn.
- Het kan uitgevoerd worden vóór 31 december 2009
- Jij bent zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van je idee.

Meer informatie?

In de brochure 'Vouchers voor bewoners' staat informatie over hoe je geld kunt krijgen voor een goed idee. Kijk op www.isabewoners.nl of op de website van je gemeente; www.websitgemeente.nl

Inschrijfformulier

Gegevens aanvrager:

Naam _____
Adres _____
Postcode/woonplaats _____
Telefoon/mobile _____
E-mailadres _____

Idee:

Wat is je idee? _____

Waarom wil je dit idee uitvoeren? _____

Waar wil je jouw idee uitvoeren? _____

Wanneer wil je jouw idee uitvoeren? _____

Hoe wil je jouw idee uitvoeren? _____

Wat ga je zelf doen? _____

Wat wil je dat anderen doen? Bijvoorbeeld wijkbewoners, de gemeente, ondersteuningsorganisaties, regiegroep van bewoners, school, politie, werzijnswerk. _____

Kosten:

Hoeveel geld heb je nodig voor jouw idee? Denk hierbij ook aan kosten voor bijvoorbeeld het inhuren van mensen die jou helpen. Of het kopen van materialen. _____

Heb je jouw idee ook bij andere organisaties en fondsen ingediend? En gevraagd om financiële ondersteuning? Zo ja, bij wie heb je jouw idee nog meer ingediend? Heeft je verzoek iets opgeleverd? _____

